

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1894. Första Kammaren. N:o 21.

Lördagen den 7 april.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Upplästes för justering protokollet för den 31 sistlidne mars.

Herr Treffenberg: Jag anhåller om ursäkt, att jag på en half minut upptager kammarens tid. Herrarne påminna sig, att jag i lördags, då frågan om riksbyggnaderna å Helgeandsholmen här behandlades, använde en latinsk fras, som jag trodde var af *Cato Major* eller den äldre *Cato*, men nämnde på samma gång, att jag hoppades, att, om jag begick ett misstag deruti, herr *Törneblad* skulle rätta mig. Jag visste, att yttrandet fans hos *Horatius*, men påminde mig icke, hvilken han tillskref detta yttrande. Herr *Törneblad* har nu upplyst mig, att yttrandet icke fälts af *Cato* om *Carthago*, utan af *Hannibal* om *Rom*. Jag har blott velat nämna detta, ehuru jag icke ansett nödigt att rätta misstaget i protokollet, utan bocken må stå för min räkning, liksom byggnaderna å Helgeandsholmen för kammarmajoritetens.

Härefter godkändes det upplästa protokollet.

Föredrogs herr *Treffenberg*s under gårdagen bordlagda motion, n:o 26, angående revision af skogslagstiftningen m. m.

Herr Reuterswärd: Jag tager mig friheten hemställa, att kammaren behagade tillsätta ett tredje tillfälligt utskott för att behandla den vidlyftiga och grannliga motion, som af herr *Treffenberg* blifvit väckt. Jag gör det därför, att frågan är af den ofantliga vigt, att den från första början bör få en omfattande och god utredning, hvilket icke kan ske, med mindre utskottets ledamöter hafva speciel kännedom om skogskultur och skogsförhållanden i allmänhet. Jag tager mig därför friheten hemställa, att ett tillfälligt utskott n:o 3 måtte tillsättas, bestående af fem ledamöter med två suppleanter.

Herr Treffenberg: Jag skall endast inskränka mig till att uttrycka min djupa tacksamhet för det nu framställda förslaget. Jag anser det vara af den högsta vikt, att detsamma bifalles.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, beslöt kammaren, på gjord proposition, att för behandling af förevarande motion tillsätta ett tillfälligt utskott, n:o 3, bestående af fem ledamöter med två suppleanter.

Herr talmannen hemställde, att val af ledamöter och suppleanter i det tillfälliga utskott, om hvars tillsättande kammaren nyss fattat beslut, måtte anställas vid det kammarens sammanträde, som komme att hållas onsdagen den 11 i denna månad. Denna hemställan bifölls.

Anmäldes och bordlades bankoutskottets memorial n:o 6, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes olika beslut i fråga om inrättande af nya afdelningskontor af riksbanken.

Herr statsrådet *Christerson* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

- 1:o) angående pensioner och gratifikationer till underbefäl och arbetare vid statens jernvägsbyggnader; samt
- 2:o) angående jordafsöndring från indragna militiebostället Harby n:o 1 i Stockholms län.

Dessa kongl. propositioner blefvo härefter föredragna och hänvisade till statsutskottet.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran följande under gårdagen bordlagda ärenden, nemligen: sammansatta bevillnings- och lagutskottets betänkande n:o 3, lagutskottets utlåtanden n:is 40 - 44 samt Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets nedannämnda, den 4 och 6 i denna månad bordlagda memorial:

- n:o 31, om anvisande af de i regeringsformens 63 § föreskrifna kreditivsummor, och
- n:o 32, angående disposition af jernväghypoteksfondens behållning,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa memorial hemställt.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 4 och 6 innevarande april bordlagda utlåtande n:o 33, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående förskjutande af den väguppskattningsnämnderna tillkommande ersättning m. m.

*Förskjutande
af vägupp-
skattnings-
nämnderna
tillkommande
ersättning
m. m.*

Grefve Klingspor: Vid genomläsandet af den kongl. propositionen samt det statsutskottets utlåtande, som nu föreligger till behandling, finner man, att Kongl. Maj:t begärt att få lemna förskott till vägstyrelserna för en del afgifter, till dess tillräckliga tillgångar i väggkassorna inflyta, hvarefter medlen skulle återbäras. Detta är ju en nödvändig åtgärd för att få den nya väglagen genomförd utan allt för stora svårigheter. Men dessutom föreslår Kongl. Maj:t, att förskott skulle lemnas för den kostnad, som skulle förorsakas för offentliggörande i länskungörelserna af vägnämndernas uppskattningsinstrument.

Skulle nu Riksdagen medgifva detta, erkänner Riksdagen samtidigt, att kostnaden för dessa uppskattningsinstruments införande i allmänna kungörelserna skall betalas af de särskilda vägdistriktet; men detta torde icke vara lagens egentliga mening. I 53 § väglagen finnas tydligt utsatta de olika afgifter, som från väggkassorna skola utgå, och der talas icke om någon kostnad för dessa uppskattningsinstruments införande i allmänna kungörelserna, oaktadt det i en paragraf näst före står taladt om att dessa uppskattningsinstrument skola genom Konungens befallningshafvandes försorg införas i allmänna kungörelserna. Hade Riksdagen menat, att vägdistriktet skulle betala detta, är det tydligt och klart, att man i denna paragraf också inrymt, att kostnaden därför skulle utgå af väggkassorna. Mig synes det alldeles tydligt, att häraf framgår, det kostnaden skall tagas af allmänna medel, oaktadt jag gerna medgifver, att kongl. cirkuläret den 30 november 1876 kan gifva anledning till tveksamhet, ty der stadgas, att införande i allmänna kungörelserna af kungörelser om landtkommuners eller menighetsstyrelserns angelägenheter skall betalas af menigheterna sjelfva. Då nu emellertid stadgas, att dessa uppskattningsinstrument böra införas i allmänna kungörelserna, kunna de väl icke sägas vara af så enskild natur, att hvarje vägdistrikt skall erlägga kostnaderna för sådant införande. Det hade varit helt olika, om vägstyrelserna begärt af Konungens befallningshafvande att få dessa instrument införda. Då hade det till följd af det återopade cirkulärets lydelse varit tydligt, att de skulle betala denna kostnad. Men nu står detta införande stadgadt i allmän lag och det bör därför betalas af allmänna medel.

Ett annat skäl, hvarför kostnaden bör utgå af allmänna medel, är, att uppskattningsinstrumenten inom ett distrikt, åtminstone för närvarande, innan nya vägdelningar blifvit genomförda, visserligen innefatta alla vägar, som finnas inom distriktet, men ännu delvis underhållas af personer, som äro bosatta inom annat distrikt. Instrumentet kommer således att få ett mera allmänt in-

Förskjutande
af väggupp-
skattnings-
nämnderna
tillkommande
ersättning
m. m.
(Forts.)

tresse, hvilket också är ett skäl för dess införande i allmänna kungörelserna. Hade intresset varit mera enskildt, hade man blott behöft taga några afskrifter deraf och skicka omkring dessa i kommunerna. Det hade varit ganska enkelt.

På grund af hvad jag nu anfört, skulle jag vilja yrka, att de fyra sista raderna i detta betänkande skulle utgå, och betänkan-
dets kläm sluta med ordet "räkningarne", men då det är nödigt att ändra äfven motiveringen, och det kan vara förenadt med svårigheter att nu göra detta, tillåtar jag mig yrka återremiss, på det såväl klämman som motiveringen må ändras i det syfte, jag angifvit.

Herr von Hedenberg: Den fråga, som af den siste ärade talaren framstälts, har icke undgått statsutskottets uppmärksamhet, men dervid befans det temligen klart, att, då såväl kammarkollegium som statskontoret tillstyrkt hvad Kongl. Maj:t i detta fall sedan föreslagit Riksdagen, det först och främst var nödigt att svara derpå i den form, som gjorts; och ingalunda kunde statsutskottet, som icke har motionsrätt — det är åtminstone tvifvelaktigt — tillåta sig framställa förslag om att denna utgift skulle bekostas af andra medel än de, som äro dertill afsedda. Angående dessa kungörelsers spridande, har, så vidt jag har mig bekant, förfarits på olika sätt i olika län. Skulle nu utgiften befinnas för stor, finnes, såsom af åberopade förfaringssätt framgår, utväg att begränsa den till så måttliga dimensioner, att väggkassorna i mycket ringa grad deraf betungas. Cirkuläret af den 30 november 1876, hvilket bestämmer, att här afsedda utgifter skola bestridas af den, som föranledt införandet, eller hvars angelägenhet kungörelsen afsåge, är tydlig, och denna författning skulle väl behöfva upphävas, i fall man komme till det slut, hvartill den förre ärade talaren kommit. Jag yrkar på grund häraf bifall till utskottets förslag.

Herr vice talmannen: Jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att statsutskottets utlåtande är fullt öfverensstämmande med Kongl. Maj:ts proposition. När Konungens befallningshafvande inkommo med sina framställningar, uttalade Konungens befallningshafvande i Hallands län, bland annat: "Tillika hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande, med erinran, att enligt kongl. cirkuläret den 30 november 1876 tryckning af länskungörelse, som afsåge landtkommuns eller menighetsstyrelses angelägenheter och dylikt, skulle bekostas af den, som föranledt införandet, eller hvars angelägenhet kungörelsen afsåge, anfört, att, då, i betraktande af 46 § i ofvannämnda lag, uppskattningsinstrumentens offentliggörande i länskungörelserna måste anses ega rum i vederbörande väghållningsdistrikts intresse, kostnaden dertför borde betalas af väggkassan."

När kammarkollegium och statskontoret yttrade sig i ämnet, uttalade embetsverken, att "beträffande Kongl. Maj:ts befallningshafvandes framställning i öfrigt embetsverken, som lika med Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansett kostnaden för införande i länskungörelserna af väguppskattningsinstrumenten, jemlikt kongl. cirkuläret den 30 november 1876, böra bestridas af vägstyrelserna, hemstälde, att, då det icke syntes vara med billighet öfverensstämmande vare sig att denna kostnad skulle af landssekreteraren enskildt förskjutas eller att boktryckaren skulle nödgas omkring ett och ett halft år vänta på betalning, jemväl denna kostnad finge af statsmedel förskjutas mot ersättning af vederbörande väggassor". Och Kongl. Maj:t har sedan sagt, att han ansåge ifrågarvarande kostnader skäligen böra förskottsvis gäldas af statsverket.

Förskjutande af väguppskattningsnämnderna tillkommande ersättning m. m.
(Forts.)

Jag tror således, att utskottet stått på en fullt riktig grund, då det stödt sig på alla de uttalanden, som gjorts, och jag anser därför, att utskottets förslag bör af kammaren bifallas.

Om dessa sista rader utstrykas, har ingenting annat inträffat, än att medel till betalande af dessa kungörelser icke finnas. Striden om hvem som skall betala dem lemnas alldeles öppen. Stridsfrågan borde, enligt hvad den ärade talaren afsåg, därför afgöras genom att i motiveringen intoges en tolkning af 53 § väglagen i det af honom angifna syfte, men då ingen motion härom föreligger, synes mig att en dylik tolkning af lagens bestämmelser ej bör ifrågakomma.

Jag får alltså yrka bifall till statsutskottets förslag.

Herr Hasselrot: Då jag begärde ordet, hade jag ej hört att herr vice talmannen gjort detta, och jag kunde efter hans anförande afstå från att yttra mig. Dock endast ett par ord! Hvad är ändamålet med väguppskattningarna, hvarom kungörelserna utfärdas? Jo, att få reda på den ersättning, som vägdistriktet skola bekomma af allmänna medel till hjälp vid underhållet af vägarne! Det synes då obilligt, att af allmänna medel skall betalas icke blott bidragen till underhållet, utan äfven kostnaden för kungörelserna derom. Nog synes det billigt, att distriktet skola betala hvad det kostar att få dessa bidrag af statsmedel.

Den förste ärade talaren påpekade, att det i allmän lag är stadgadt, att dessa uppskattningsinstrument skola införas i allmänna kungörelserna, och ansåg på grund häraf, att kostnaden därför borde betalas af allmänna medel. Det är emellertid händelsen äfven i andra fall, att i allmän lag föreskrifna kungörelser införas i allmänna kungörelserna utan att af allmänna medel bekostas. Så är fallet med till exempel kungörelser om exekutiva auktioner, för hvilka kungörelser kostnaden debiteras den enskilde.

Det är visserligen sant hvad den förste ärade talaren nämnde derom, att väguppskattningen kan beröra en annan del än det vägdistrikt, som får betala kostnaden för kungörelsens införande, men

Förskjutande af vägupp-skattnings-nämnderna tillkommande ersättning m. m. denna olägenhet synes mig oväsentlig och lärer väl ytterst ringa inverka på utgiftens belopp, hvarför jag icke anser den böra för-anleda en ändring af förhållandet i allmänhet.

Jag tillåter mig därför yrka bifall till utskottets förslag.

(Forts.)

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes jemlikt derunder förekomma yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt samt vidare derpå att utlåtandet skulle visas åter till utskottet; och förklarades den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 4 och 6 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 34, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Östra Jordal n:o 1, $\frac{1}{2}$ mantal, i Göteborgs och Bohus län, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. öfver-lemnande till disciplin-kompaniet af bestraffadt manskap vid värfvad trupp. Föredrogs å nyo lagutskottets den 4 och 6 innevarande april bordlagda utlåtande n:o 39, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om upphäfvande af föreskriften i 27 § disciplinstadgan för krigsmagten af den 7 oktober 1881 om afsändande af bestraffadt manskap, som tillhör värfvad trupp, till värfvade arméns disciplinkompani.

Herr Falk: Motionären har här föreslagit, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t upphäva föreskriften i 27 § disciplinstadgan för krigsmagten af den 7 oktober 1881 om afsändande af bestraffadt manskap, som tillhör värfvad trupp, till värfvade arméns disciplinkompani.

Då man tager kännedom om den tabell, som är vidfogad utskottets betänkande, måste man erkänna, att motionären i mångt och mycket haft skäl för sin framställning, Det framgår t. ex. af tabellen, att under de sista $3\frac{1}{2}$ åren hafva af två regementen, hvilka förhållanden äro i allt fullkomligt lika, det ena afsändt 48 man till disciplinkompaniet och det andra två man. Det visar sig ock, att summan af de från hela värfvade armén afsända under samma tid utgör 95 man, hvadan det antal af 48, hvilket blifvit från ett enda regemente afsändt, uppgår till fullt 50 proc. af antalet för hela armén. Om man vidare sammanräknar antalet afsände från både armén och flottan, får man en summa af 239 man; hvaraf hafva från flottan ensamt afsändts 144 man, således 60 proc. af hela antalet, hvilket förhållande är synnerligen anmärkningsvärdt, då numerären af flottans värfvade stam är så jemförelsevis obetydlig.

Utskottet har emellertid icke funnit sig böra biträda motionärens framställning, utan ifrågasatt en skrifvelse till Kongl. Maj:t med hemställan, att Kongl. Maj:t måtte låta utreda, dels "huruvida föreskriften i 27 § disciplinstadgan för krigsmagten af den 7 oktober 1881 om afsändande af bestraffadt manskap, som tillhör värfvad trupp, till värfvade arméns disciplinkompani må kunna upphävas", och dels huruvida "om berörda bestraffningssätt skulle finnas behöfva i en eller annan form bibehållas, detsamma icke borde ådömas endast af krigsrätt".

*Ang. öfver-
lemnande till
disciplin-
kompaniet af
bestruffadt
manskap vid
värfvad
trupp.
(Forts.)*

Med anledning af den senare delen af denna hemställan skall jag be att först få yttra några ord.

Motionären säger i motiveringen till sin framställning följande:

Enligt 27 § disciplinstadgan för krigsmagten af den 7 oktober 1881 må den, som tillhör manskapspersonalen vid värfvad trupp, när honom ådömts vissa bestraffningar, "ur rullorna utstrykas och öfverlemnas till Konungens befallningshafvande, som förordnar om hans afsändande till värfvade arméns disciplinkompani, för att der under sin återstående kapitulationstid hållas till allmänt arbete".

Denna uppgift är så till vida icke exakt, att den är ofullständig, och jag ber därför att få uppläsa disciplinstadgens bestämmelse i detta hänseende. Första mom. i 27 § lyder sålunda:

"Varder någon af manskapet, sedan han tre eller flera gånger efter strafflagen för krigsmagten undergått bestraffning och, der det endast varit disciplinstraff, minst en gång sträng arrest i fem dagar eller derutöfver, beträdd med förseelse, som är att hänföra till disciplinmål, och är ingen vån att han under förblifvande vid truppen skulle kunna återföras till sin tjenstepligt; då må han, om han hörer till värfvad trupp, ur rullorna utstrykas och öfverlemnas till Konungens befallningshafvande, som förordnar om hans afsändande till värfvade arméns disciplinkompani, för att der under sin återstående kapitulationstid hållas till allmänt arbete."

Den i motionärens motivering uteslutna mellanmeningen: "och är ingen vån att han under förblifvande vid truppen skulle kunna återföras till sin tjenstepligt" är här emellertid af allra största betydelse, ty den innefattar icke blott *rätt*, utan äfven *pligt* för regementschefen att i hvarje fall *pröfva*, om omständigheterna äro sådana, att karlen *bör* afsändas till disciplinkompaniet. Och då denna pröfningsrätt utöfvas af en klok och erfaren man, som har om-döme i frågan och tillgifvenhet och välvilja för sina underlydande samt i ärendet förfar med största omsorg och samvetsgrannhet, så ligger deri en stor garanti mot missbruk. Skulle deremot frågans bedömande öfverlemnas till *krigsrätt*, blefve ställningen sämre, ty krigsrätten har att hålla sig till lagens stränga bokstaf och får icke låta sitt domslut påverkas af någon känsla af välvilja. Förhållandena kunna dock vara mycket olika. Den ene karlen kan vara straffad tre gånger för grofva disciplinförseelser, och omständigheterna kunna tillika vara sådana, att icke någon vån fin-

Ang. öfver- nes för hans förbättring; då är det naturligt, att regementschefen, lemmande till i händelse af förnyade förseelser, måste döma honom att afsändas disciplin- till disciplinkompaniet. Den andre karlen deremot kan vara straffad kompaniet af tre gånger för förseelser, som blott äro att hänföra till brott mot bestraffadt gällande ordningsstadgar, och det kan äfven hända, att några af värfvad manskap vid trupp. hafva ådömts för lång tid, kanske till och med 10 à 15 år, tillbaka. I sådant fall finner regementschefen, att det är "vån, att han skall kunna återföras till sin tjenstepligt", och dömer honom naturligtvis icke till afsändning. Krigsrätten skulle deremot stå med den nakna lagparagrafen och hafva svårt att undvika att döma äfven den senare karlen. Det är således icke sagdt, att, om man öfverlemnar frågans bedömande till krigsrätt, manskapets intresse skall blifva bättre skyddadt, än om den tillhör regementschefen, då man nemligen antager, att denne besitter de förutsättningar, som äro nödvändiga, något som man har rätt att fordra af honom. — Att för öfrigt den ifrågasatta ändringen skulle komma att nödvändiggöra en omarbetning i vissa delar af strafflagen och rättegångsordningen för krigsmagten, torde knappt behöfva erinras.

Hvad sedan angår utskottets andra alternativ, eller att disciplin-kompaniet måtte helt och hållet upphävas, så, om jag i detta ögonblick skulle afgifva ett svar på den frågan: anser ni, att det kan upphävas? skulle jag vara starkt böjd att svara ja; men detta dock under förutsättning, att den värfvade arméns numerär icke ökas utöfver hvad den är eller rättare hvad den var i oktober 1892. Genom den urtima Riksdagens beslut har nemligen värfningen utsträckt i betydlig grad, och man vet icke, huru denna värfning kan komma att slå ut. Emellertid kan med temlig viss-het förutses, att, i samma mån som värfningen öfver vissa gränser kvantitativt utsträcker, resultatet skall blifva kvalitativt under-haltigt. Man kan derfor icke i närvarande stund, då den utsträckta värfningen är föga mer än påbörjad, säga, huruvida förhållandena komma att gestalta sig så, att disciplinkompaniet kan upphävas. Härför fordras erfarenhet; och sådan erfarenhet står icke till buds, förr än den nya organisationen blifvit genomförd och några år derefter passerat. Då således utskottet förutsätter, att Kongl. Maj:t nu skall kunna utreda denna fråga, begär utskottet någonting, som Kongl. Maj:t icke torde kunna åstadkomma.

Jag har i denna fråga icke något yrkande att göra, ty jag vill gerna tillmötesgå de önskingar, som fått sitt uttryck i motionen och i utskottets förslag. Ett bifall till detta förslag blir i alla händelser icke till någon skada, om jag än tror, att Kongl. Maj:t icke kan lemna någon utredning förr än efter 8 à 10 års förlopp.

Herr Annerstedt: Då den föregående talaren icke fram-ställt något yrkande, kan jag inskränka mig till att yttra endast ett par ord. Då han förklarade, att Kongl. Maj:t skulle vara

urståndsatt att för närvarande utreda frågan, huruvida disciplin-kompaniet är behöfligt eller icke, emedan därför fordrades flera års erfarenhet, har han uteslutande ställt sig på arméns ståndpunkt, men disciplinkompaniet rekryteras äfven från flottan, och enligt uttalande af en rörande denna gren af krigsmagten erfaren person borde Kongl. Maj:t till sitt förfogande hafva ett ganska rikhaltigt material för frågans bedömande. Det förefaller mig därför, att, om den föreslagna skrifvelsen af Riksdagen beslutas, Kongl. Maj:t ganska snart bör kunna taga densamma i öfvervägande och låta verkställa utredning, om disciplinkompaniet skall bibehållas eller icke och, i händelse det finnes icke böra bibehållas, hvad annat skall sättas i stället.

*Ang. öfver-
lemnande till
disciplin-
kompaniet af
bestraffadt
manskap vid
värfvad
trupp.
(Forts.)*

Hvad angår frågan, om krigsrätt bör ådöma denna bestraffning, förefaller det mig, som om den anmärkning, den föregående talaren deremot framställt, icke skulle vara befogad, då den föreslagna skrifvelsen är hällen i så allmänna ordalag, att deraf icke kan hemptas någon anledning att uppgöra förslaget på annat sätt än ett sådant, som lemnar regementschefens inflytande fullkomligt oförkränkt och blott föreskrifver, att, när han anser, att ifrågasvarande art af bestraffning kan komma i fråga, dess ådömande skall hänskjutas till krigsrätt. De nuvarande förhållandena synas mig i hög grad tarfva förändring, och den omständigheten, att af två regementen, förlagda å samma ort, under 3 1/2 år det ena till disciplinkompaniet lemnat 48 man och det andra endast två man, visar, att för närvarande regementschefernas olika uppfattning har allt för stor inverkan i fråga om soldaternas afsändande.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Friherre von Otter: Då det för närvarande är flottan, som lemnar den största kontingenten till den värfvade arméns disciplin-kompani, torde det vara på sin plats, att jag i frågan yttrar några ord. Före den nya organisationen af sjömanscorpsen hade flottan icke några trupper, som kunde anses såsom värfvade, och i alla händelser visade den trupp, som förut fans, ett så utmärkt godt uppförande, att det sällan eller aldrig kom i fråga, att någon ströks ur rullorna. Men efter tillkomsten af den värfvade truppen har förhållandet blifvit ett helt annat. Det har visat sig, att redan efter ett års tjänstgöring vid stationen de värfvade ofta hunnit så långt i sina förseelser, att fråga uppstått om deras utstrykning ur rullorna, hufvudsakligen på grund af fylleriförseelser. Och när en ung person, 18—19 år gammal, redan under det första årets tjänstgöring har blifvit så många gånger straffad för fylleriförseelser, så torde man kunna anse, att den tid är inne, då det kan sägas, att det icke längre är någon vån att han skall förbättras. Praxis har emellertid varit den, att icke någon strykes efter de tre första förseelserna, utan att han den fjärde gången erhåller varning, att derest han å nyo begår en sådan förseelse, han skall utstrykas. Utan undantag har ock vid den station, jag till-

Ang. öfver-
lemnande till
disciplin-
kompaniet af
bestraffadt
manskap vid
värfvad
trupp.
(Forts.)

hör, författningen tillämpats så, att, när någon för femte gången begår en dylik förseelse, han varder utstruken ur rullorna.

Vore nu förhållandet så, att disciplinkompaniet vore en korrektionsanstalt, en anstalt, der folket kunde vänja sig af med de fel, som fört dem dit, kunde det vara skäl att fortfarande bibehålla detsamma. Men jag tror icke, att förhållandet är att manskapet der hålles till sådant arbete, att det verkligen kan anses utgå derifrån korrigeradt. Och hvad jag vet är, att manskapet har stor förskräckelse för anstalten, och att det händt flere gånger, att en karl, som erhållit varning efter sin fjerde förseelse, begått något subordinationsbrott hellre än han inväntat att blifva dit afförd. Han har föredragit att undergå några månaders straffarbete framför att komma till disciplinkompaniet och få vara der några år. Under sådana förhållanden tror jag, att man har grundade skäl att göra den framställning hos Kongl. Maj:t, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida detta disciplinkompani skall fortfarande bibehållas.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Unger: Om det ock skulle anses att denna institution, disciplinkompaniet, bör bibehållas, kan man väl icke annat än, enligt lagutskottets förslag, göra hemställen hos Kongl. Maj:t derom, att det måtte bestämmas, det endast domstol skall ega att "bortskänka" soldater till disciplinkompaniet. Man må ega hvilka förutsättningar som helst rörande opartiskheten och förmågan hos regementschefen att bedöma deras brottslighet och förhållanden, som han förpassar till denna straffanstalt, så bör man väl dock kunna begära, att det skall fordras undersökning vid domstol för att så oskäligt höga straff, som här äro i fråga, må kunna ådömas. Dessa straff kunna ju uppgå till flerårigt straffarbete. Ja, jag säger straffarbete, mine herrar, ty manskapet vid disciplinkompaniet, med undantag af korporaler och eliter, kan icke få en timmes permission att gå utom fästningen, och de måste om sommaren arbeta 12 timmar om dagen och om vintern från morgon till qväll. Jag kan icke heller finna, att institutionen i och för sig sjelf är berättigad. Derom kan det emellertid vara för tidigt att döma, och derfor har det ock föreslagits, att Kongl. Maj:t skulle utreda frågan. Emellertid torde det kunna sägas, att det är upprörande och oskäligt, att de, som begå disciplinförseelser i tjensten, skola utan ransakning och laga dom kunna dömas till ett dylikt straff utan mål och utan ändamål ur militär synpunkt sedt, eftersom disciplinsoldater icke kunna genom någon som helst förbättring åter vinna inträde i armén. Det ena ändamålet säges nu vara att vänja dem vid nykterhet, ordentlighet och arbetsamhet, och detta är visserligen godt, men icke håller man väl enbart af sådan anledning menniskor på straffanstalter. Det andra ändamålet med disciplinkompaniet skulle vara att verka afskräckande, såatt värfvadt manskap månne

skicka sig väl för att icke behöfva komma dit. Sådana teorier, hvarken moraliska förbättrings-teorien eller afskräcknings-teorien, tillämpas dock icke nu mer inom straffrätten, och det är icke underligt, om, såsom en högt ärad talare nämnde, karlar hellre begå subordinationsbrott för att blifva dömda af domstol och slippa undan med några månaders straffarbete, än att de af en oansvarig regementschef låta sig dömas till kanske flera års straffarbete vid disciplinkompaniet.

*Ang. öfver-
lemnande till
disciplin-
kompaniet af
bestraffadt
manskap vid
värfvad
trupp.
(Forts.)*

Jag hade gerna sett, om utskottet funnit sig kunna tillstyrka motionen, men är dock, i förlitande på blifvande utredning, tillfredsstäld med utskottets förslag och yrkar bifall till detsamma.

Herr Falk: Den föregående talaren yttrade något, mot hvilket jag måste inlägga en gensaga. Han sade, att det värfvade manskapet kunde på grund af 27 § disciplinstadgan dömas till flera års straffarbete, men så är alldeles icke förhållandet. De, som aflemnas till disciplinkompaniet, skola blott der uttjena sin *återstående kapitulationstid*, och denna tid kan vara hur kort som helst. Värfnings tiden tenderar numera att blifva allt kortare och kortare, så att om någon af manskapet icke under det första året afsändes till disciplinkompaniet, kan det icke för honom komma i fråga att hållas der flere år.

Att afsändas till disciplinkompaniet innebär således alls intet straffarbete, utan blott att aftjena återstående kapitulationstid, och att derunder förrätta sådant "allmänt arbete", som derstädes förekommer.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kamaren hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af konstitutionsutskottets den 3 och 4 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 4, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 65 riksdagsordningen, biföll kamaren hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 3 och 4 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 35, i anledning af väckt motion om ändring af 12 kap. 3 § kyrkolagen.

*Om ändrade
bestämmelser
ang. morgon-
och afton-
klämning.*

Herr Billing: 12 kap. 3 § kyrkolagen påbjuder, att klämning skall ske i alla kyrkor morgon och afton. Förra årets Riksdag beslöt för sin del upphäfvandet af denna lagparagraf. Nästlidne års kyrkomöte hade intet att invända mot detta Riksdagens beslut. Kyrkomötet var emellertid öfvertygad derom, att Riksdagens beslut icke afsåg upphäfvandet af en gammal och för församlingen kär sed, helgemålsringningen. Kyrkomötet beslöt därför att visserligen bifalla Riksdagens beslut, men göra ett undan-

*Om ändrade
bestämmelser
ang. morgon-
och afton-
klämning.*

Forts.)

tag för helgemålsringningen; och att det rätt uppfattat Riksdagens mening, derpå föreligger ett bevis i lagutskottets tillstyrkande af kyrkomötets beslut.

Vid förhandlingarna i kyrkomötet gjorde sig två olika meningar gällande, alldeles icke rörande saken, men rörande ärendets formella sida. Somliga ansågo, att ordningen för helgemålsringningen icke sammanhänger med 12 kap. 3 § kyrkolagen och att det således vore formvidrigt att i beslutet om upphäfvande af denna paragraf införa frågan om helgemålsringningen. Detta var minoritetens åsigt. Majoriteten, till hvilken jag hörde, ansåg åter, att, då detta vore det enda ställe i kyrkolagen, der det talas om klämning, och då ringningen på lördagsaftnarne icke vore annat än en utvidgning af den dagliga klämningen, bestämmelsen borde här intagas. Denna majoritetens mening blef äfven kyrkomötets beslut. Nu är jag för min del tacksam för att hafva fått lagutskottets tillstyrkande för en sådan bestämmelse, som den kyrkomötets beslut innefattar. Men det har blifvit mig för en kort stund sedan upplyst af herr justitieministern, att kyrkomötets beslut föredragits inför Kongl. Maj:t, och att Kongl. Maj:t dervid ansett det icke kunna vinna bekräftelse just på de grunder, som, enligt hvad jag nyss nämnt, blifvit i kyrkomötet anförda af minoriteten, nemligen på den formella grund, att helgemålsringningen icke kan anses vara innesluten i bestämmelserna i 12 kap. 3 § kyrkolagen. Kongl. Maj:t har således ansett det stridande mot rätt god form att stadfästa ett sådant beslut, som här föreslagits äfven af lagutskottet, likasom förut af kyrkomötet.

Under sådana förhållanden och fastän jag lifligt önskar en sådan bestämmelse som den föreslagna, tvingas jag att på nu anförda grunder tillstyrka kammaren att afslå lagutskottets förslag.

Herr Annerstedt: Jag har visserligen icke varit i tillfälle att vara närvarande, då frågan behandlades i lagutskottet, men då jag fullt instämmer i lagutskottets förslag till lag, tillåter jag mig att yttra några ord till försvar af detsamma. Det förefaller mig, att den omständighet, som den föregående talaren påpekade, icke borde föranleda Riksdagen att afslå det föreliggande förslaget. Om detta af Riksdagen antages, skall högsta domstolens yttrande deröfver inhemtas, och kommer då att visa sig, huruvida allmänna uppfattningen inom högsta domstolen är den, att den formella anmärkning, den föregående talaren anført, bör tillmätas den vigt, att den måste utgöra ett hinder för att antaga lagen. Mig förefaller det, att förslaget måhända kunde gifvits en bättre form, men att dess form dock icke är sådan, att förslaget därför måste förkastas, hvarför jag yrkar bifall till lagutskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de yrkanden, som derunder framstälts, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare

på afslag derå, och förklarades den förra propositionen, hvilken förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets nedannämnda, den 3 och 4 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 36, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till viss ändring i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864,

n:o 37, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 99 § utsökningslagen, och

n:o 38, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 39 § utsökningslagen,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 20, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af den kronan tillhöriga, från ett halft mantal frälse Bengtstorp n:o 1 i Mörbylånga socken af Kalmar län afsöndrade lägenheten Bengtstorp n:o 2;

n:o 21, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Gefle stad af den kyrkoherden derstädes på lön anslagna åker eller vretjord;

n:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Ekeby i Ekeby socken af Östergötlands län;

n:o 23, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från förra kompanichefsbostället ett mantal Suntack Porsagården, Klockaregården och Klostergården i Skaraborgs län;

n:o 24, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse å Grängesbergs grufskog af mark till begravningsplats m. m.;

n:o 25, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Vasabygget n:o 1, $\frac{1}{3}$ mantal, i Kristianstads län; samt

n:o 26, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående gränsreglering emellan den citadellet i Landskrona tillhöriga mark och Landskrona stad.

Justerades sex protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr talmannen beslöts, att bankoutskotets memorial n:o 6 skulle uppföras främst bland utskottsbetänkandena på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1,59 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
